

**ААЛ УОТ СЫРАЛБАННААХ,
АЛАҤА ДЬИЭ АХТЫЛБАННААХ.**

ДЬИЭ КЭРГЭН ҚИЭҤЭЭҢИ ТҮМСҮҮТЭ

НОРУОТ ПЕДАГОГИКАТА

Аҕа — дьйэ кэргэн тирэбэ

АҒА ААТЫН ТҮМНУБАККА

Сага кэм ирдэбилэ оскуолаба киириэн иннинээҕи саастаах оҕону иити-үөрэттигэр төрүт культураны тилиниээрини уонна салгы сайыннарыны кытта быстыспат ситимнээх буолуохтаабын эрийэр. Ол аата нуруот туох баар үгэстэрин, сиэрин-туомун, итэбэллэрин, тылын-өһүн, тылын уус-уран айымньытын, ово олох кыра эрдэбиттэн этигэр хаанчгар, өйүгэр санаатыгар итэринэн улаатыахтаах.

Ол иһин оҕолору иитиэргэ үөрэттигэр нуруот педагогика ирдэбил быһытынан киириэхтээх. Нуруот оҕону иитэргэ ньымалара төрөөбүт тыл күүһүгэр, бэйэтин фольклоругар, итэбэллэргэ, үгэстэригэр, историятыгар уонна ово уйулгатыгар олобулар буоланнар уһуйуу умсулдаһа оҕону салгыпат, чаһыпат.

Саха омок оҕону дьйэ кэргэнгэ иитэр үтүө үгэһэ — уһуйуу сүрүн ньымата. Саха дьонно былыр-былыргыттан оҕону ыал кэскилэ, ытык ымытыга, тирэбэ дьэ сиэринэн салайтараан итэһэлэрэ. Кэлинки сылларга оҕону иитиэгэр, үөрэттигэр дьйэ кэргэн оролуун үрдэтигэр, дьйэ кэргэнгэ педагогическай көмө оҕоһуларгар улахан болдомто ууруллар буолла.

Аҕа — дьйэ кэргэн туллубат тутуһа, тирэбэ, сирдэбит, эрэлэ. «Ыал аҕата — тиэрэгэн биллэр» дьйэчиллэр дьоннор. Оссө ыал боруогун атылдан киирэ иликкинэ — киһи кимэ-ханьыга биллэр.

Билигин кэмгэ аҕа оролуун проблемата ордук сытырхайан эрэр. Бу боппурус дьйэ иһиттэн, олох уйуыттан үөскээн таһыста. Аҕа туһунан санаалар өйү-сүрүгү үйгө туттулар. Олох устар утума аҕата суох айаннаа-бат, быһаарыллар да кыага суох буолла. Кэлэр кэскил-бит даһаны аҕа аатын туман аһыһаа дьэ киһи итэ-бэйбэт.

Билигин олох ыраан, уларыян өй-санаа сайбаныта бара турар. Бу хас дьйэ кэргэн күһнээҕи олоһор көстөв. Ово улаатыта, ыал буолуута, олоһун оҕостуута, обществоса сыһыана — барыта проблема буолла. Академик Б. Н. Попов бигэрэттигинэн ыал буолбакка сылдыан оҕолону улаатар. Төрөөбүт оҕолортон 12% булумьуу оҕолор, Б. Н. Попов кэни-ки сылларга өссө биһр проблемата болдомтотун хатаата. Аҕалаах эрээрн аҕа иитиэтин аспатах, эбэтэр аатыгар эрэ аспыт оҕолор би-лингви олоххо маассабай буолбуттар.

Аҕа арыгылааһына, дэңгэ, оһолто өлүүтэ, үгэстэри кэниитэ — эмнэ болдомтону, дьаһалы, үлэни эрийэр социальнай боппурус. Аҕа айылыбыт айылгытын, ти-сбит аналын толору тутар буоллаһына — ыал туруга кө-нөр, бөбөрүүр кыахтаах.

Ыччаты, ол аата омок кэскилин иитиэ, үөрэтти ханнык баһарар омок сайдыытын түстүүр, хаһатар, барһарлар смаллаах.
Саха Республиката Конституциятын ылымьыта саха омок төрүт культураны уйулгатын уһугуннаран сагалы сайдарыгар кыах биэрде.

Философ П. С. Максимов аҕа туһунан суруйуутугар маньик санаа этиллэр: «Семья без мужчины невозможна. Благополучная семья — это гармония полов. А выпячивание только женского вопроса может дестабилизировать семью».

АҒА — БУ ААТА АИБЫТ

Саха олоһор, саха культу-ратыгар аҕа дириг силичтээх халын араага. Былыр былыргыттан баччааһа дьйэ киһи үтүө өйдөбүлүн ыһыктыбакка кэллэ.

Билиги өбүгэлэриг аҕа туһунан туох өйдөбүллээхтэрэй, хайдах сыһааннаһаннар улахан культура араһата гыммытарай?
Саха уус-уран айымньы-тыгар: «Аҕа курдук, аҕатын төрөөбүт» дьйэ этни элбэхтик иһиллэр. Фольклон-га: «Аар Тойон» дьйэ тыл мэлдьи аҕа — баһылык» суолтатыгар туттулар. Со-рох түбэлтэбэ «Аар Тойон аҕам» дьйэр. Орто дойдуга олохсуйбур хамсыр-хамсаа-бат харамай, киһи-сүөгү, көтөр-сүүрөр барыта үөһэ халлаан үрдүгэр олоһор Аар Тойон аҕа айымньытын аарьыллаллар. Маньааха «аҕа уонна «айбыт» дьйэ тыллар кэскэлэһэ сылдылалара, биһр өйдөбүл суолтатыгар туттулалара билиги болдомто-тотун ордук тардар. Ити аата «ол кэмтэн бу кэмгэ дьылы» аҕа өйдөбүлэ үөһэ-нини, үрдүкүнү, баһылыкы кытта ситимнээх буолан та-сар.

Саха былыргы өйдөбүл-гэр «аҕа» дьйэ тыл хачы-бааччы ытыктанар, таһараһа тыһнээр суолтага чугаһаан сылдыһыта итэбэллээхтик көстөр. Чинчийээчи С. В. Ястремская суруйарынан ийэ куту, буор куту сэргэ өссө аҕа кутэмнэ баар эбит. Бу хатыр киһи олоһор ордуу-туттан уларыян охсуһууга аттанарыгар, аҕатын алгы-һын уга иһитигэр ыга тү-тан илдьэ барар үгэстээх эбит.

Сахалар былыр - былы-ргыттан, өбүгэлэрин саһатан, аҕа уустарынан араһан, арыт иһсэн, арыт өйөөн-өйдөһөн үйэлэр үрдүк ара-старын туораан кэлбэттэрэ. Былыргы саха олоһор аҕа тыла ыйаһыннаах, ылынна-рылылаах буолара. Аҕа бы-лыргы өйдөбүлэ чинг, би-гэ айылаах, эппитэ тутуну-лар, кыһалдаах түгэннэ-рэгэ — мүчүрүүбэт. Киһи кыр-дьан аарыматыһан олоһор санаабатыта, хатаһан хаалар. Ол иһин мээһнэгэ эппэттэр «кырдьаһы хаһаһа хаа-

шенно необходимы и мать, и отец. Отец в жизни ребенка — это мужество, сила воли, смелость поиска, умение бороться и побеждать. А мать — это ласка, нежность, доброта и чуткость к людям. Отец не может дать душевной тонкости, а мать не дает ему силы и мужества».

Сахаларга уол ово улаа-тан, дьонуннаах киһи буолан үүһүн таһыстаһына: «Аҕатын туһаһын хатарбыт» дьйэ киһи туттан кэспэтиһэр үгэ-стээхтэр. Ити барыта аҕа и-нигэр эппитинэннэ туруорар, киһи кэтит көхсүгэр эмнэ биһр ыарахан сүгэһэри кэ-тэрдэр. Ону аҕа өйдүү, ту-туһа сылдырытык итэстэх. Ол да иһин К. С. Чиряев эл-бэх санааларын маньик тү-мүктүүр:

«Несомненно, одним из заинтересованных лиц в воспитании детей должен быть отец. Правда, отец из-за особенностей своих занятий, образа жизни мало сталкивается с ребенком дома. Он больше времени уделяет на хозяйственные работы, на поездки, охоту, возню с техникой и т. д. Однако при всей занятости он обязан принять активное участие в воспитании детей, особенно мальчиков».

Манна этлилиттин кур-дук билигин аҕалар ороу-ларын өрө көтөбүү, элбэх араас идэлээх аҕалар оҕо-ну иитэр опьиттарын пропаган-далаһын — билигин биһр-из ирдэбилэ. Оскуолаба кии-рини иһиннээҕи саастаах оҕо-ну иити конщепцията ылыт-саһаһытан ыла, ово иити-тигэр дьйэ кэргэннэ кытта үлэ биллэрдиик сэргэхсидэ.

«АҒАМ УТҮӨ ХОЛОБУРУНАН...»

Билиги улууспугар оҕо-лоруун бэйэлэрэ итэн олоһор соботох аҕалар аһсааннара — 27. Толорута суох дьйэ кэргэн — 763. «Неблагополуч-ные» дьйэ категорияба 94 дьйэ кэргэн киирэр. Саастарын ситэ илик 14 ийэ тө-рөөбүт. Буруйу оҕорууга уонна саастарын ситэ илик 99 оҕо турар. Аҕата суох, ол аата «булумьуу» оҕо 63 тө-рөөбүт.

Оттон билиги 5 №-дээх «Кэскил» дьсадака 80 ово сылдыр. Холобура, былы-рынын 1995-96 үөрэх сылы-гар толорута суох дьйэ кэ-ргэн — (17) 21%, оттон бы-йыл (1996-97 үөрэх сылыгар 18% (15). Толору дьйэ кэ-ргэн былырынын 79%, бийыл 82%. Аҕаларыт 40% табах тардаллар. 20% арыгы иһэ-лэр. Оттон «неблагополуч-ные» дьйэ категорияба 2 дьйэ кэргэн киирэллэр. Ол аата 2,5%.

Аны билиги оҕолорбут дьйэ кэргэнгэ ордук кимнэ-хэ чугастарый, сысталларый дьйэ көрдөрүүбүтүн маньик араардыбыт: ийэтигэр — 40% (32 ово), аҕатыгар 18,8% (15), иккинэннэригэр 25% (20), эбэлээх эһэтигэр 16,2% (13).

Бэлэмнэни группатыгар 25 ово сылдыр, олортон 20-тэ уолаттар. Бу оҕолору кытта аҕаларын тустарынан, улаатан баран туох буолуоххутуй дьйэ кэспэтигэ, биһиги оҕолорбут биһрэмэ эрэйитинэн быһылаах, үк-сүлэрэ суоппар буолан, та-баар аҕалан, элбэх харчыла-һыахтарын, харчы муһьан массыналаныахтарын баһа-раллар. Сорохтор милиция. ГАИ буолабыт диһлэр. Олортон быһа тардылаа: Костя: «Мин улааттахпына, милиция буолуом. Уорар, арыгылыыр дьоннору тутан хаайыам. Оссө художник буолуом. Арыгылыам, табах-тыам суоһа». Сережа: «Мин улааттахпына дьйэ тутаач-чы буолуом. Дьоммор теб-расалаах, олбуордаах дьйэ тутуом». Валера: «Мин улааттахпына летчик буолуохпун баһарабын. Паапам арыгылабата буоллар үчү-гэй буолоу этэ». Витя: «Улааттахпына суоппар буолуом. Дьоннору тиһидэхпи-нэ харчы ылыам уонна бэ-йбэр чаһынай массына ылыам».

Манан көрдөххө оҕолор билигин олох проблемаларын сөпкө өйдүүлэр эбит. Аҕаларын холоһор оҕостор оҕолор бааллар. Холобура, Попов Василий Васильевич — төрөпүт. Икки уол олооһо. Оҕолорун кыра саастарттан дуобакка, саахымакка эрчи-йэр. Үөрэнэр уолун Афоня-нын уроогуун бэйэтэ аахтарар. Эт-хаан өттүнэн эрчийэр.

М. П. ПОПОВ

Оттон Попов Петр Михайлович аҕатын туһунан ахты-сытыттан: «Хас биһрдн дьйэ кэргэн тутаах киһитэ — Аҕа Баһылык буолар. Биһиги аҕабыт Михаил Петрович Попов ийэбитинэн Варвара Степановналар сүүрбэттин таһа сьл эйэ-дэмнээхтик олоһон аһыс оҕону итэн-көрөн-харайан бар-дьонугар үтүө өйдөбүлү хаалларбыт. Ол курдук биһиги бары үлэнигэр буолан, аҕабыт үтүө аатын түһэн биһрбэт курдук ына үлэлин-хамнын сыл-дыабыт». Дьйэ кэргэн биһр төһүү киһитэ — эдвийдээ Любовь Михайловна улусу үөрэбин управлениетын бух-галтера, улахан уол Петр Михайлович — июлуок ин-спекциятын үлэнигэ, кэргэнэ Людмила Петровна «Мэри Кей» фирма консултанна, икки уол оҕолооһот. Степан Михайлович Попов «Сахалеском» электромеханига, Евсей Михайлович Намнаа-бы ИДМ кадрлары кытта үлэбэ инспектора, кэргэнэ Людмила Тихоновна Намнаа-бы гимназия биологияда учуутала, икки уол оҕолоо-хтор. Михаил Михайлович Намнаабы гимназия завуһа, история учуутала. Максим Михайлович спортосуола саахымакка хас да төгүл-дээх чемпионна, 1996 сыл бас-тын спортсмена, спортосуо-ла саахымакка тренера, кэргэнэ Анжелика Петровна «суһал көмө» быраһаа, уол-лаах кыыс оҕолооһот. Кыра уол Платон Михайлович Нам 1 сүүһөтхээх оскуолатын үлэнигэ, кэргэнэ Кемария Иннокентьевна дьйэ хаһаай-ката, кыыс оҕолооһот. Ыл кыра оҕото Аэлита Михай-ловна номһуо үлэнигэр буол-ла, гимназияба саха тылын учуутала.

«Билиги аҕабыт бар-дьо-нугар истин сыһыана, кы-һаһына, дьаныардаах үлэ-тэ биһиэхэ куруук үтүө хо-лоһор буолар».

Маньик киһи туттар дьйэ кэргэттербитин аһтан туран, киһилэр холоһордурарга олоһуран, кэлэр көлүнэни иһитиэгэр биһиги сорукпүт дьйэ кэргэннэ кытта ыкса үлэлээһин, аҕа оролуун үр-дэтин. Атын улууустар опьит-тарыгар олоһуран, (Үөһэ Бүлүү, Чурапчы) үлэбитигэр народнай педагогикаба тирэ-дирэххэ. Хас биһрдн ит-тээчи народнай педагоги-каны билиэхтээх, төрөпүт-тэргэ пропагандалаһахтаах. Төрөпүттэргэ социальнай педгогтар, төрүт культура учууталлара семинарлары, консультациялары ыһтан эл-бэх көмөһү оҕоруо этилэр.

Августа ПЕСТРЯКОВА, «Кэскил» дьааһыла-сад иһтээччитэ.

З. З. АФАНАСЬЕВ

Оттон билиги аҕаларыт төрөпүттэрин тустарынан маньик ахталлар: Биһиги аҕабыт Захар Захарович Афанасьев кыра эрдэбиттэн тулааһа хаалан, дьонно иһиллэн улааппыт. Хама-батта олохтоһо. Биһиги биһргэ төрөөбүт 12 этибит. Билигин 9 ово баар. Кыра сырыттаһытына аҕабыт үлэ-битин оҕолорго барыбытыгар үлэлэрэн, барыбытын тэңгэ тутара. Эппитин толорторо-ро. Дьйэ ис-тас, хотон үлэ-тэ, сайынноттоон, техника-ба смстан, кэлин бары үлэ-нигэр буола улааттыбыт. Аҕа-быт үйэтигэр табах тарды-бат, арыгы испэт. Үөрөбэ да суох буоллар, айыһа биһрбэт талаанынан баянга ооньуур. Былырын аҕабыт 67 сааһыгар кыһыһаан Ана Захаровналарын улууска буолбут баянистар конкур-сарыгар ситинилээхтик кыттыбыттарыа. Афанасьев тар музыкальнай дьйэ кэр-гэттэрэ, Анна Захаровна культура туйгуна, баянист.

Степанида Бурнашева улууска биллибит мелодист, идэтинэн учуутал. Бу дьйэ кэргэттэргэ үс ово музыка-лыыр, биэс ово ылыыр дьо-буурдаахтар. Идэлэринэн: Алексей — техник-механик. Михаил суоппар. Мария. Степанида учууталлар, Иван сылгыһыт, Елена медик, Га-врийил — сварщик, Александра — дьйэ хаһаайката. Захар Захарович 22 сыһнээх, ик-ки хос сыһнээх. Биһиги дет-садпытыгар икки сыһэ сы-рытта.

Телевидение программа

ПЯТНИЦА, 16

1-я программа Канал ОРТ 06.00 Телеканал «Доброе утро» 09.00 Новости 09.15 «Девушка по имени Судьба» 10.05 Моя семья 10.40 По ка все дома 11.25 «Играй, гармонь любимая» 12.00 Новости 12.15 «Сердца трех» 5-я с. 13.10 «Три толстяка» м-ф 13.45 «Джентельмен-шоу» 14.15 Театр+ТВ Елена Камбурова 15.00 Новости 15.20 м.с. «Волшебные приключения Квазимодо» 15.45 «Золото Кани» «Каменный цветок» 17.05 «...До шестнадцатистарше» 17.30 Магия: Мир сверхъестественного 18.00 Новости 18.20 «Девушка по имени Судьба» 19.05 Погода 19.15 Человек и закон 19.45 Поле чудес 20.45 Спокойной ночи, малыши 21.00 Время 21.45 «Великие сыщики» Коломбо в детективе «Реквием для падающей звезды» 23.10 Взгляд 23.55 «Золото Кани» х-ф «Такси Слюз».

2-я прогр. Канал «Россия» 07.00 Вести Якутск 07.30 Утром Канал «Россия» 08.00 С добрым утром 09.05 Графоман 09.15 «Клубничка» 09.45 Россияне 10.00 Наш сад 10.30 «Санта-Барбара» 11.20 «Содружество. Сообщество Союз» 11.45 «Джек Восьмеркин—американец» х-ф. 3-я с. 13.00 «Ваше сословие» 13.25 Момент истины 13.55 Магазин недвижимости 14.00 Вести 14.15 Ретро-шлягер 14.30 «Иванов, Петров, Сидоров и другие» 15.10 Золотая карта России 15.35 «Клубничка» 16.05 Царская ложа 16.45 «Красная книга» Экологическая экспедиция РТР 17.00 Вести 17.15 «Ничего, кроме» 17.30 Там-там новости 17.40 Лукоморье 18.00 «Посмотри на себя» 18.15 «Содружество. Сообщество. Союз» 18.40 Россияне 19.00 «Санта-Барбара» 20.00 Вести Якутск 20.30 «Саха сирэ» (Якутия) 20.50 «Геван» 21.15 «Өркөн» 21.55 «Арена» 22.40 Муз. антракт Канал «Россия» 22.50 Телемагазин 23.00 Вести 23.15 «Звездный дождь в Каннах» 23.30 По вашим письмам.

2-я прогр. Канал «Россия» 07.00 Вести Якутск 07.30 Утром Канал «Россия» 08.00 С добрым утром 09.05 Графоман 09.15 «Клубничка» 09.45 Россияне 10.00 Наш сад 10.30 «Санта-Барбара» 11.20 «Содружество. Сообщество Союз» 11.45 «Джек Восьмеркин—американец» х-ф. 3-я с. 13.00 «Ваше сословие» 13.25 Момент истины 13.55 Магазин недвижимости 14.00 Вести 14.15 Ретро-шлягер 14.30 «Иванов, Петров, Сидоров и другие» 15.10 Золотая карта России 15.35 «Клубничка» 16.05 Царская ложа 16.45 «Красная книга» Экологическая экспедиция РТР 17.00 Вести 17.15 «Ничего, кроме» 17.30 Там-там новости 17.40 Лукоморье 18.00 «Посмотри на себя» 18.15 «Содружество. Сообщество. Союз» 18.40 Россияне 19.00 «Санта-Барбара» 20.00 Вести Якутск 20.30 «Саха сирэ» (Якутия) 20.50 «Геван» 21.15 «Өркөн» 21.55 «Арена» 22.40 Муз. антракт Канал «Россия» 22.50 Телемагазин 23.00 Вести 23.15 «Звездный дождь в Каннах» 23.30 По вашим письмам.

Тапталлаах кыһым, кэргэним, ийэм, эдьинийбит

ВАСИЛЬЕВА
Зинаида Петровна
ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан диригник курутууйан туран бары аймахтарыгар, доботторугар, билэр дьоннорулар иһитиннэрэбит. Ийэтэ, кэргэнэ, уола, быраата, кийинтэ, балтылара, күтүүтэрэ.

Күндүтүк саныыр тапталлаах ийэбит, эдьинийбит, балтыбыт, эбээбит

АРЖАКОВА
Валентина Гаврильевна
ыам ыйын 10 күнүгөрү соһуччу, хомолтолоохтук өлбүтүн бары аймахтарыгар, табаарыстарыгар, билэр дьоннорулар иһитиннэрэбит. Оҕолоро, кийинтэ сизинэрэ, аймахтара.

СУББОТА, 17

1-я программа Канал ОРТ 08.00 Приключенческий х-ф «Конец императора тайги» 09.30 «Болек и Лелек» м-ф 09.40 Лотто-миллион 09.45 Домашняя библиотека 10.00 Новости 10.10 Слово пастыря 10.30 С утра пораньше 11.05 Утренняя почта 11.40 Смук 12.00 Возвращение Третьяковки. История одного шедевра 12.25 «Золото Кани» х-ф. «Робинзонада, или мой английский делушка» 13.45 Ток-шоу «Поехали» 14.25 Очевидное невероятное 15.00 Новости 15.20 «Золото Кани» м-ф: «Гагарин», «Выкрутасы», «Серый волк» энд Красная Шапочка» «Тяп-ляп — маляры» 16.10 Америка м. М. Таратуттой 16.35 В мире животных 17.15 «Колесо истории» 18.20 Разговор с Владимиром Познером 19.20 Погода 19.30 Комедия «Соломенная шляпка» 1-я серия 20.45 Спокойной ночи, малыши 21.00 Время 21.40 «Золото Кани» «Апокалипсис сегодня» 00.25 «Коллекция первого канала».

2-я прогр. Канал «Россия» 08.00 Вести 08.30 Утренний

эксpresso 09.25 Товары—почтой 09.35 «Меморина» 10.00 «Клуб «Адреналин» 10.15 «Доброе утро, страна» 11.00 «Вести» в одиннадцать 11.15 «Как много девушек хороших.» 11.55 «Пиллиграм» 12.20 «Романсиада-97» 12.35 «Конец-горбунок» м-ф. 13.45 Лучшие игры НБА Якутск 14.40 «Консультации для абитуриентов» Французский язык Канал «Россия» 15.10 Поэт в России — больше чем поэт. Программа Е. Евтушенко 15.35 «Суббота, воскресенье, понедельник.» х-ф

Якутск 16.25 ДВС представляет: 16.30 Улусные новости 16.45 Разговор с депутатом 17.05 «Дальний Восток» 17.40 Гость республике 18.05 Пресса-97 18.15 «62-я параллель» 18.40 «Күннэрдьыллар» 18.50 Видео-ассорти 19.05 «Лена-ТВ» Реклама, поздравления Канал «Россия» 20.00 «Вести» про... 20.25 Совершенно секретно 21.20 «Богема» Татьяна Васильева 22.00 Программа «А» 22.55 Футбол Чемпионат России. 01.00 Мадонна в х-ф «В поисках Сьюзен» (США)

Күндү эдьинийбит

ВАСИЛЬЕВА
Зинаида Петровна
ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн чугас дьонугар, бары аймахтарыгар, доботторугар дириг кутурбаммытын тиэрдебит. Азаровтар, Сивцевтар, Сидоровтар, Трапезниковтар.

Салбан нэһилиэтин олохтоох дьаһалтата, кырдыбаастар ээбиттэрэ үлэ ветерана

АРЖАКОВА
Валентина Гаврильевна
соһумардык өлбүтүнэн уолаттарыгар Алексейга, Кирилга, кийинтигэр Аннаба, сизинэригэр Шикиннарга уонна биригэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар дириг кутурбаннарын тиэрделлэр.

ВОСКРЕСЕНИЕ, 18

1-я программа Канал ОРТ 08.00 «Золото Кани» м-ф. «Пропало лето» 09.15 «Золото Кани» м-ф. «Золотая антилопа» 09.55 «Спортлото» 10.00 Новости 10.10 «Непутевые заметки» Дм. Крылова 10.30 Пока все дома 11.10 Утренняя звезда 12.00 Служу России 12.30 «Играй, гармонь любимая» 13.00 «Сельский час» 13.25 Серил «Подводная одиссея» команды Кусто» 14.25 «Смехопанорама» 15.00 Новости 15.20 Дж. Верди и З. Соткилава в про-

грамме «Приглашение к музыке» 15.45 Клуб путешественников 16.35 «Приключения Вуди и его друзей» м-ф. 17.05 «Созвучье слов живых» 17.35 «Один на один» 18.05 Счастливы случаи» 18.55 Погода 19.00 Алла Пугачева представляет концерт Аркадия Укупника 19.45 Комедия «Соломенная шляпка» 2-я с. 21.00 Время 21.45 Киноафиша 21.55 «Золото Кани» «Утомленные солнцем» 2-я прогр. Канал «Россия» 08.00 Утренний экспресс 08.55

«Торговый дом» «Ле Монти» 09.10 «Солти» 7-я с. 09.35 «У всех на устах» 09.50 Доброе утро, страна 10.30 Присьяга 11.00 «Вести» в одиннадцать 11.15 Книжная лавка 11.40 «Амплитуда успеха» 11.55 «Без пяти двенадцать» Якутск 12.00 «Бизончик» 12.30 «Доруюбай» 13.00 «Консультации для абитуриентов» немецкий язык Канал «Россия» 13.30 «Суббота, воскресенье, понедельник.» х-ф. (Италия) 2-я с. 14.21 Киноафише 14.25 «Чок-

нутый», «Аладдин» м-ф. Якутск 15.20 «Рядом» 1. В администрации города Якутска 2. Фонд «Градосфера» 3. «Мин аттыбар» 4. Увидеть мир 17.15 «Я и 21 век» К 70-летию академика народной педагогики К. С. Чиряева 17.45 «Ырыа кытыла-97» Канал «Россия» 18.40 «К-2» «Колизей» 19.40 Ректайм 20.00 Вести 20.20 «Русская симфония» х-ф. 22.15 Киноафише 22.20 Русское лето 23.00 Зеркало 00.00 «Тихий дом» 00.25 У Ксюши.

Күндү балтыбыт, эдьинийбит өр көмгө иһтээчинэн үлээбит

ВАСИЛЬЕВА
Зинаида Петровна
ыарахан ыарыттан ылдыан өлбүтүнэн кэргэнигэр Васильев И. К., өбөтүгэр Петьа дириг кутурбаммытын биллэрэбит. Охлоповтар, Хамабатта.

Ытыктыыр өбүбүт, убайбыт, таайбыт, Партизан олохтооһо

ТИМОФЕЕВ
Егор Егорович
эмискэ ылдыан өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын бары билэр дьоннорулар тиэрдебит. Аҕата, быраата, Филипповтар, Гуляевтар, Скрябиннар, Мохначевскайдар.

Көбөкөн нэһилиэтин «Харыйдалаах» кооператив үлэһитигэр Иванова Ольга Петровна таптыыр эдьинийэ, Хамабатта олохтооһо

1 Хомуस्ताах оскуолатыгар биригэ үөрэммит доборбут

ТИМОФЕЕВ
Егор Егорович
соһумардык өлбүтүнэн аймахтарыгар, доботторугар дириг кутурбаммытын тиэрдебит. 1976 с. выпускниктара.

ВАСИЛЬЕВА
Зинаида Петровна
өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын тиэрдебит. Кооператив администратията, дьүүгөлэриг.

Күндүтүк саныыр, убаастыыр убайбыт

СЫСОЛЯТИН
Николай Федорович
соһумардык өлбүтүнэн кэргэнигэр, өболоругар, аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдебит. Никольскайтан Нератовтар.

Чугас малытыгар Васильевтарга тапталлаах ийэлэрэ

1 Хомуस्ताах орто оскуола комплексин педагогическай оскуола учуутала Сисолятин Федор Николаевич тапталлаах аҕата

СЫСОЛЯТИН
Николай Федорович
хомолтолоохтук өлбүтүнэн дириг кутурбаннарын тиэрдэр.

ВАСИЛЬЕВА
Зинаида Петровна
ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын тиэрдебит. Герасимовтар, Посельскайдар, Петровтар, Игнатьевтар, Индеевтар.

1 Хомуस्ताах олохтооһо

СЫСОЛЯТИН
Николай Федорович
хомолтолоохтук өлбүтүнэн чугас дьонугар дириг кутурбаммытын тиэрдебит.

Намтан, Хомуस्ताахан Колесовтар.

Улууस्ताагы үөрэх салаата, профсоюз комитетта Хамабатта саха - французскай оскуолатын учууталыгар Васильев Иван Касьянович тапталлаах кэргэнэ, уолугар ийэтэ, Хамабатта 1 №-дээх дьааһыла-садын иһтээччитэ

«Нам» телерадиокиин коллектива «Кэжкэмэ» телестудия редакторугар Сисолятина Розалия Николаевна таптыыр аҕата

СЫСОЛЯТИН
Николай Федорович
өлбүтүнэн дириг кутурбаннарын тиэрдэр.

ВАСИЛЬЕВА
Зинаида Петровна
эмискэ ыарахан ылдыан өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын тиэрдебит.

Совет ветеранов войны и труда Намского улуса выражает глубокое сожаление родным, близким и детям по поводу кончины участника Великой Отечественной войны

МИРОШИНА
Петра Андреевича

Таптыыр кэргэним, аҕабыт

ИВАНОВ
Владимир Петрович
ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн доботторугар, аймахтарыгар, билэр дьоннорулар дириг кутурбаннарын иһитиннэрэбит. Кэргэнэ, уола, кыһа.

Күндү эдьинийбитигэр, балтыбар Иванова Евидокия Ивановнабыт, быраапытыгар Сашага, Аняба таптыыр кэргэнэ, аҕалара

ИВАНОВ
Владимир Петрович
ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн кутурбаммытын тиэрдебит. Сивцевтар, Старостиннар, Уваровскайдар, Федоровтар, Гоголевтар.

Салбан орто оскуолатын уонна детсадтын коллективтара урут поварынан үлээбит

АРЖАКОВА
Валентина Гаврильевна
соһумардык өлбүтүнэн чугас дьонугар, аймахтарыгар дириг кутурбаннарын тиэрделлэр.

Биригэ үлэһит коллегабытыгар Гаврильев Владимир Дмитриевич убайа

ГАВРИЛЬЕВ
Василий Дмитриевич
өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын тиэрдебит. Хатыг Ары орто оскуолатын коллектива.

ИҔИРЭХ ТЫЛЛАР

Күндү снэммитин, өбүбүтүн, эдьинийбитин, балтыбытын НАДҔАНЫ төрөөбүт күнүгүнэн, ыам ыйын 16 күнүнэн уонна аны күнүн оскуола боруогун атылаан үөрэх кириг аартыгар дабайаргынан итинтик-истинтик эбэрделинэбит. Өбүбүт, эн ыбургунуу, сибэкилэри кытта ыраас-аламабай күнүкытта биригэ төрөөбүтүгү өбүбүт олобун, өөрбүгү да онук буолуохтун, алгыс тыла өрүү аргыстагытын, чыычаахтардыын үйэг туухары биригэ ылым-туойа, кириг-улахан харахтаргынан уһуну-кириг көрөсаны сырыт. Бэйэбиттэн кырлары көрө-хараһа, аһына сырыт, чараас сүрэхтээх, иники дэки эрэллээхтик хардылаа. Баҕарабыт уһун-дьоллоох олобу, ыстаал доруобуйаны, дьолу-соргуну.

Эһэн, эбэн, ийэн, аҕан, эдьинийдэрин, балыстарын, убайдарын, бырааттарын, аймахтарын.

Реклама • Биллэриилэр • Реклама

НАЦИОНАЛЬНАЯ СТРАХОВАЯ КОМПАНИЯ «АРГЫС» ПРЕДЛАГАЕТ:

- Накопить нужную сумму, заключить договор страхования жизни в долларовой эквиваленте.
- Минимальный срок — 3 года.
- Вы можете внести сумму ежемесячно, раз в квартал, в полугодие, в год.
- Можете застраховать детей, накопить для них деньги для обучения.
- Застраховать свою жизнь в долларовой эквиваленте
- Вы накопите нужную сумму для крупной покупки, отдыха, на юбилей.
- Вы защищаете свой вклад от инфляции
- Вы защитите свою жизнь от непредвиденных обстоятельств.

С полисом жизни — НСК «Аргыс» в XXI век! Мы ждем вас по адресу: с. Намцы, ул. С. Платонова, 17. Звоните по тел. 21-596, 21-084.

В селах улуса обращаться к страховым агентам Намского филиала НСК «Аргыс».

АКТИВНАЙДЫК КЫТТЫН

Бүтүн Россиятаагы өбө көмүскэлин күнүгэр инбэлиит өболорго анаан көрүү-конкурс ытыллар. Конкурека

кыттыан баҕалаах инбэлиит өболор «Киндер» геройдарын мунһан сайынны темаба, пенполаһынан, уруһуйдаан, подсобнай материалы туттан, араас макеттары бэйэбит фантазиялаан, толкуйдаан оҕоруохтаахпыт. Тугу оҕорбуккутун, ханнык материалы туһаммыкытын биллэһириэххит. Кыайылаахтары биригэстэр күтүллэр.

Конкурека 5-12 саастарыгар дириг араарыллан сыанабыл бэрлэлэр. Конкурека кыттыан баҕалаахтар бэс ыйын 1 күнүгэр дириг 21-601 нүөмэрдээх телефонун билсин.

Улууस्ताагы инбэлииттэр обществолара.

Биригэ үлэһит үөлээн-нээхпитигэр, оскуола историйа учууталыгар Васильев Иван Касьянович тапталлаах кэргэнэ, уолугар Петьа күн-күбэй ийэтэ

ВАСИЛЬЕВА
Зинаида Петровна
уһун ыарахан ыарыттан соһумардык өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын тиэрдебит. Хамабатта саха-француз оскуолатын коллектива.

Хамабатта Саха-французскай оскуолатын учууталыгар Иван Касьянович Васильевка, уолугар Петьа кинилэр таптыыр ийэлэрэ, дetsад иһтээччитэ

ВАСИЛЬЕВА
Зинаида Петровна
эмискэ ыарахан ылдыан өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын тиэрдебит. Хамабатта 2-с №-дээх дetsада.

Хамабатта «Түһүлгэ» сыйыналган кириг үлэһиттэрэ уус-уран самодельность активистката, сцена ветерана

ВАСИЛЬЕВА
Зинаида Петровна
ыарахан ыарыттан соһумардык өлбүтүнэн ийэтигэр Александра Васильевнага, кэргэнигэр Иван Касьяновичка, уолугар Петьа дириг кутурбаннарын тиэрделлэр.

Саха-французскай оскуола учууталыгар Иван Касьянович Васильевка, уолугар Петьа тапталлаах ийэлэрэ, дetsад иһтээччитэ

ВАСИЛЬЕВА
Зинаида Петровна
соһумардык ылдыан күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиэрдебит. Хамабатта 1 №-дээх дьааһыла-сада.

Редактор В. Г. КАСЬЯНОВ.

ОТДЕЛЛАР информация, сурук; төрүт культура — 21496, иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21640, бухгалтерия — 21141. «Нам» телерадиостудия — 21632.

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэбитин, дыһыт аадырыһын чуолкай ыйыг.

Автор этэрэ мэлдьи ханыат санаатыныын бири буолуохтаах диэн буолбат.

«Энсиэли» — Нам улуунун ханыата; 678040, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай уул. 1. Учредителлэр: Нам улуунун дьаһалтата, «Саха-полиграфиздат» национальная компания. С. Р. бэчээт уонна маассабай информация күһүн көмүскүүр региональной инспекциятынан регистрациялаамыт № Я 0085.

Нам улуунун типографията: 678040, Нам с., Ленскэй уул., 85. Формата АЗ. Кээмэйэ 1,0 бэч. лист. Нэдиэлэлэ үстэ тахсар. Индексэ 54889. Тираһа 2170. Бэчээттэннэ 14.05.97 с. Сахааһын №-рэ 52.